

Élet 1938. I. 16

HÁROM IMPRESSZIONISTA FESTŐ

Rippl Rónai József, Csók István és Iványi Grünwald Béla esztétikai meggyőződése egységes. A látás gyönyörére épül művészetük. Az impresszionista benyomásait festi és nem azt, amit szemével felfog, bár ők hirdették, hogy azt rögzítik le, amit látnak, holott a színeket bizonyos szabály szerint felbontják. Például, ha zöld színt kívánnak a vásznon elhelyezni, illetve festeni, akkor igen gyakran sárga és kék pontokat helyeznek el egymásmellett. Mintahogy szeretik a színeket tompítani vagy fokozni azzal, hogy bizonyos empirikus megismerés szerint hozzák viszonylatba a színfoltokat. Az impresszionizmus, a realizmus, naturalizmus utolsó kicsengése volt, végső fázisa a pointillizmus. A pointillizmustól márcsak egy lépés a futurizmus, amelynél azután már a motto is megváltozott. Zászlójukra már nem azt írták, amit az impresszionisták: a szemem keresztül a lélek közelségébe jutni.

A néhány év előtt elhunyt Rippl Rónai József emlékkiállítását az *Ernst Múzeumban* nyílt meg. Megilletődve járjuk a nyolc termet, ahol ismét megállapíthattuk, hogy belső élményeit mint világképet mily pompásan tudta kifejezni. Neki valóban a termé-

Csók István: Züzü karácsonya

szet, a realizmus nem a szolgálai alárendeltséget jelentette. Érzéseinek, szentimentális érzelmeinek, kedélyállapotának, hangulatának mindenkor kifejezést tudott adni. Neki a francia piktúra nem kitaposott út. Önálló világot és a maga szubjektív előadásmódját teremti meg. A festék, ecset, szín, vonal, forma csak eszköz, szerszám ahhoz, hogy szíve melegét egészen egyénien lerögzítse. Amit és amint festett, legyen az

Rippl Rónai:
Montmartre

egy tenyérnyi vázlat vagy hatalmas kép, mindig érezteti az élettel való szoros kapcsolatát. Felfedezik a világot számunkra delikát improvizációi éppen úgy, mint előítélet nélküli monumentális remekművei. Azt mondják, ha francia lett volna, a legnagyobbak közé számítana. Áldjuk a sorsot, hogy magyarnak született. Monet, Manet, Pisaro és a többi világnagyság méltó társa a kaposvári halhatatlan magyar.

Iványi Grünwald Béla és Csók István egymásután állították ki újabb műveiket a *Szépművészeti kiállítások* (Fränkel-Szalón)

helységeiben. Iványi Grünwald Béla poézissel teli. Halk romantikáját moll akkordokba fogja. Mély érzéssel itatja át festményeit, amelyek pallérozott festői kultúrával készülnek.

Csók István is érzelmeket varázsol festői formákká, őt azonban az érzés mellett az «igazi» valóságba való behatolás is érdekli. Szemét fegyelmezi és csak ritkán ragadtatja el magát, mindig választékosan akar kifejezni, sohasem fest könnyelműen. Nehéz választani a két öreg festőpoéta közül; az egyik szabadon, a másik kötöttebb formában versel.

Dr. Jajczay János